

ÁROP-1.A.3-2014

***TERÜLETI EGYÜTTMŰKÖDÉST SEGÍTŐ PROGRAMOK KIALAKÍTÁSA
AZ ÖNKORMÁNYZATOKNÁL A KONVERGENCIA RÉGIÓKBAN***

A projekt által érintett jogszabályok felsorolása, valamint

a főbb jogi rendelkezések összefoglalása

Tartalomjegyzék

1. Bevezető	3
2. MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE.....	4
2.1. Az Alaptörvény II. cikke	4
2.2. Az Alaptörvény XV. cikke	4
3. AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓDRÓL ÉS AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG ELŐMOZDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ 2003. ÉVI CXXV. TÖRVÉNY.....	6
3.1. A törvény általános rendelkezései	6
3.1.1. A védelemben részesített személyek.....	6
3.1.2. A kötelezettek	6
3.1.3. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése	7
3.1.4. Mentés az egyenlő bánásmód követelményének érvényre juttatása alól	8
3.1.5. Elkövetési magatartások.....	8
3.1.5.1. A közvetlen hátrányos megkülönböztetés.....	8
3.1.5.2. A közvetett hátrányos megkülönböztetés.....	9
3.1.5.3. Zaklatás.....	9
3.1.5.4. Jogellenes elkülönítés	9
3.1.5.5. Megtorlás	10
3.1.5.6. Előnyben részesítés	10
3.2. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárások.....	10
3.2.1. Az igényérvényesítést szolgáló egyes eljárások.....	10
3.2.2. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság eljárása.....	11
3.3. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése egyes területeken	12
3.3.1. Foglalkoztatás	13
3.3.2. Szociális biztonság és egészségügy.....	13
3.3.3. Lakhatás.....	14
3.3.4. Oktatás és képzés	14
3.3.5. Áruk forgalma és szolgáltatások igénybevétele.....	14
4. A HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM	15

1. BEVEZETŐ

Az Országgyűlés elismerve minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, azon szándékától vezérelve, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára, kinyilvánítva azt, hogy az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdítása elsősorban állami kötelezettség, tekintettel az Alaptörvény II: és XV. cikkére, valamint a Köztársaság nemzetközi kötelezettségeire és az európai közösségi jog vívmányaira megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.¹

Annak érdekében, hogy az Országgyűlés által megfogalmazott célok érvényesülhessenek, az esélyegyenlőségi jogterület bázisaként szolgáló törvény mellett több olyan jogszabály került megalkotásra, amelyek a törvény kiegészítéseként további szabályokat, vagy pedig annak végrehajtása érdekében részletszabályokat fogalmaznak meg.

Az esélyegyenlőségi jogterület legfontosabb szabályai a következők:

- *Magyarország Alaptörvénye,*
- *Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény,*
- *az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény,*
- *a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet,*
- *az emberi erőforrások minisztere 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelete a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól,*
- *a területfejlesztéssel és a területrendezéssel kapcsolatos információs rendszerről és a kötelező adatközlés szabályairól szóló 31/2007. (II. 28.) Korm. rendelet,*
- *a járások kialakításáról, valamint egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény,*
- *az egyes települési szociális rendeletek,*
- *a helyi esélyegyenlőségi tervek.*

---

¹ A 2003. évi CXXV. törvény preambuluma.

2. MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYE

2.1. Az Alaptörvény II. cikke

Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

A méltóság az emberi élettel eleve együtt járó minőség, amely oszthatatlan és korlátozhatatlan, s ezért minden emberre nézve egyenlő. Az egyenlő méltósághoz való jog az élethez való joggal egységben azt biztosítja, hogy ne lehessen emberi életek értéke között jogilag különbséget tenni. Emberi méltósága és élete mindenkinek érinthetetlen, aki ember, függetlenül fizikai és szellemi fejlettségétől, illetve állapotától, és attól is, hogy emberi lehetőségéből mennyit valósított meg, és miért annyit. Egyetlen ember élethez való jogáról sem beszélhetünk úgy, hogy ne értenénk bele az élethez és méltósághoz való alanyi jogát. [64/1991. (XII. 17.) AB határozat]

2.2. Az Alaptörvény XV. cikke

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Alaptörvény XV. cikke két szempontból fogalmaz meg szabályokat.

Egyrészt alapelvi szintre emeli az egyenlőséget, amelyet több szempontból is megvilágít. Nevesíti:

- a törvény előtti egyenlőséget,
- a nők és férfiak egyenjogúságát,
- kiemeli azokat a tulajdonságokat, amelyeket kiemelten védeni szándékozik, illetve amelyek alapján való hátrányos megkülönböztetést tiltja, valamint
- külön intézkedésekkel rendeli védeni a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

Az Alaptörvény által kiemelten kezelt, azaz **leginkább védeni rendelt tulajdonságok** a következők:

- faj,
- szín,
- nem,
- fogyatékoság,
- nyelv,
- vallás,
- politikai vagy más vélemény,
- nemzeti vagy társadalmi származás,
- vagyoni helyzet,
- születési helyzet.

Másrészt az egyenlőség általános szabálya, vagyis **a megkülönböztetés általános tilalma alól enged kivételt**, amikor kimondja, hogy Magyarország az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket is tesz. E rendelkezés értelmében az egyenlőség tartalmi megvalósulását szolgáló, az esélyegyenlőtlenség felszámolása érdekében tett **pozitív megkülönböztetés megengedett**. Ez azt is jelenti, hogy nem általában a különbségtéves tilalmazott, hanem az igazolható ok nélkül történő megkülönböztetés.

A társadalmi felzárkózást és az esélyegyenlőséget segítő, támogató intézkedés, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériumán belül működik **a Szociális Ügyekért Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság**, amely olyan csoportok felzárkóztatását segíti, mint a hátrányos térségekben élők, az alacsony iskolai végzettségük, az egészségügyi állapotuk miatt nehezen vagy egyáltalán nem foglalkoztatható társadalmi csoportok, valamint a cigányság.

A célok közé tartozik az életkörülmények, társadalmi helyzet javítására, továbbá a társadalmi integráció elősegítésére, amelyen keresztül csökkenthető a területi vagy társadalmi hátrányokból és nemzetiségi hovatartozásból fakadó egyenlőtlenségek, és biztosítható a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés.

Az Alaptörvény jogszabályi hierarchiában elfoglalt helye alapján, valamint a jogalkotási rend szerint arra hivatott, hogy az egyes jogintézmények elvi alapjait lefektesse, megszabja azok célját és irányát, egyben felhatalmazást ad az Országgyűlésnek arra, hogy az Alaptörvényben megszabott cél elérése érdekében további jogszabályokat alkosson.

Ezen felhatalmazás alapján alkotta meg az Országgyűlés az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.

3. AZ EGYENLŐ BÁNÁSMÓDRÓL ÉS AZ ESÉLYEGYENLŐSÉG ELŐMOZDÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ 2003. ÉVI CXXV. TÖRVÉNY

A törvény alapvetően **három nagy tartalmi egységre** osztható.

1. Az általános rendelkezésekben kerültek meghatározásra a törvényben használt speciális fogalmak, valamint a törvény hatálya.
2. A második nagy egység az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárások szabályait tartalmazza.
3. Végül az egyenlő bánásmód követelményének meghatározott, különleges figyelmet érdemlő területeken való érvényesítésének speciális szabályai kerülnek rendezésre.

3.1. A törvény általános rendelkezései

Az általános rendelkezések keretében meghatározza a jogalkotó, hogy kik élvezik a törvény védelmét, azt, hogy kik kötelesek a törvény rendelkezéseit betartani, és hogy milyen magatartások, eljárások minősülnek a törvény szabályai szerint tiltottnak.

3.1.1. A védelemben részesített személyek

A törvény a Magyarország területén tartózkodó alábbi személyeket részesíti védelemben:

- természetes személyek és csoportjaik,
- jogi személyek,
- jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek.

3.1.2. A kötelezettek

Az egyenlő bánásmód követelményét az alábbi szervek, intézmények kötelesek eljárásaik, intézkedéseik, jogviszonyaik során megtartani:

- a) a magyar állam,
- b) a helyi és nemzetiségi önkormányzatok, ezek szervei,
- c) a hatósági jogkört gyakorló szervezetek,
- d) a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek,
- e) a közalapítványok, köztisztviselők, valamint munkavállalók és munkáltatók érdekvédelmi szervezetei,

- f) a közszolgáltatást végző szervezetek,
- g) a közoktatási és a felsőoktatási intézmények (a továbbiakban együtt: oktatási intézmény),
- h) a szociális, gyermekvédelmi gondoskodást, valamint gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó személyek és intézmények,
- i) a muzeális intézmények, a könyvtárak, a közművelődési intézmények,
- j) az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárak, a magánnyugdíj pénztárak,
- k) az egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatók,
- l) a pártok, valamint
- m) a)-l) pontok alá nem tartozó költségvetési szervek.

A fenti felsorolásból látható, hogy a jogalkotó arra törekedett, hogy minden olyan szerv, szervezet, állami vagy önkormányzati fenntartású intézmény köteles legyen az egyenlő bánásmód követelményének eleget tenni, ahol tipikusan felmerül a jogosultságokhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetősége, igénye.

Szintén kötelesek a törvény rendelkezéseinek megtartására az adott jogviszonyban részt vevő egyes személyek, így:

- a) aki előre meg nem határozott személyek számára szerződés kötésére ajánlatot tesz vagy ajánlattételre felhív,
- b) aki az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségeiben szolgáltatást nyújt vagy árut forgalmaz,
- c) állami támogatásban részesülő egyéni vállalkozó, jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet (az állami támogatás felhasználása során létrejövő jogviszonyai tekintetében az állami támogatás igénybevételelétől kezdődően mindaddig, amíg az állami támogatás felhasználását az arra jogosult szerv a rá vonatkozó szabályok szerint ellenőrizheti), valamint
- d) a munkáltató (a foglalkoztatási jogviszony, az utasításadásra jogosult személy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony, illetve az ezekkel közvetlenül összefüggő jogviszonyok tekintetében).

A törvény az egyenlő bánásmód követelményével kapcsolatban arra törekszik, hogy a jogrendszer egésze tekintetében, általános jelleggel határozza meg az egyenlő bánásmód jogosultjait, kötelezetteit, valamint az egyenlő bánásmód követelményének tartalmát.

3.1.3. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti:

- a) a közvetlen hátrányos megkülönböztetés,
- b) a közvetett hátrányos megkülönböztetés,
- c) a zaklatás,
- d) a jogellenes elkülönítés,

- e) a megtorlás,
- f) valamint az a)-e) pontokban foglalt tevékenységekre adott utasítás.

Az egyenlő bánásmód követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez.

3.1.4. Mentésülés az egyenlő bánásmód követelményének érvényre juttatása alól

Nem sérti az egyenlő bánásmód követelményét az olyan magatartás, intézkedés, feltétel, mulasztás, utasítás vagy gyakorlat,

- a) *amely a hátrányt szenvedő fél alapvető jogát másik alapvető jog érvényesülése érdekében, elkerülhetetlen esetben korlátozza, feltéve, hogy a korlátozás a cél elérésére alkalmas és azzal arányos,*
- b) *amelynek az a) pont hatálya alá nem tartozó esetekben tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.*

Vagyis a törvény általános mentesülési okként határozza meg azt az esetet, ha az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének tárgyilagos mérlegelés szerint az adott jogviszonnyal közvetlenül összefüggő, ésszerű indoka van.

3.1.5. Elkövetési magatartások

3.1.5.1. A közvetlen hátrányos megkülönböztetés

8. § *Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt*

- a) *neme,*
- b) *faji hovatarozása,*
- c) *bőrszíne,*
- d) *nemzetisége,*
- e) *nemzetiséghez való tartozása,*
- f) *anyanyelve,*
- g) *fogyatékosága,*
- h) *egészségi állapota,*
- i) *vallási vagy világnézeti meggyőződése,*
- j) *politikai vagy más véleménye,*
- k) *családi állapota,*
- l) *anyasága (terhessége) vagy apasága,*

- m) szexuális irányultsága,
- n) nemi identitása,
- o) életkora,
- p) társadalmi származása,
- q) vagyoni helyzete,
- r) foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,
- s) érdekképviselőhöz való tartozása,
- t) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága)

miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

A fentiek alapján tehát a hátrányos megkülönböztetés attól függetlenül is megvalósul, hogy az azt elkövető személy vagy szerv annak tudatában van-e, illetve hogy eljárásának, rendelkezésének a hátrányos megkülönböztetés célja volt-e. Mindez nem szükséges ugyanis, hiszen a hátrányos megkülönböztetés a kedvezőtlenebb bánásmód megvalósulásában, mint eredményben jelenik meg.

3.1.5.2. A közvetett hátrányos megkülönböztetés

9.§ Közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.

A közvetett hátrányos megkülönböztetés lényege, hogy a megkülönböztetés látszólag semleges feltételen alapul, mégis, egyes védett tulajdonságokkal rendelkező személyeket lényegesen nagyobb számban érint, mégpedig akként, hogy őket az adott rendelkezés hátrányosabb helyzetbe hozza, mint amilyenben más vagy mások vannak, vagy lennének.

3.1.5.3. Zaklatás

10. § Zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő, szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott tulajdonságával függ össze, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, megszegényítő vagy támadó környezet kialakítása.

3.1.5.4. Jogellenes elkülönítés

11. § Jogellenes elkülönítésnek minősül az a rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságai alapján egyes személyeket vagy személyek csoportját a velük összehasonlítható helyzetben lévő személyektől vagy személyek csoportjától - anélkül, hogy azt törvény kifejezetten megengedné – elkülönít.

3.1.5.5. Megtorlás

12. § Megtorlásnak minősül az a magatartás, amely az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt kifogást emelő, eljárást indító vagy az eljárásban közreműködő személlyel szemben ezzel összefüggésben jogsérelmet okoz, jogsérelem okozására irányul vagy azzal fenyeget.

3.1.5.6. Előnyben részesítés

11. § (1) Nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését az a rendelkezés, amely egy kifejezetten megjelölt társadalmi csoport tárgyilagos értékelésen alapuló esélyegyenlőtlenségének felszámolására irányul, ha az

- a) törvényen vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeleten, illetve kollektív szerződésen alapul, és határozott időre vagy határozott feltétel bekövetkeztéig szól, vagy*
- b) a párt ügyintéző és képviselői szervének megválasztása, valamint a pártnak a választási eljárásról szóló törvényben meghatározott választásokon történő jelöltállításának során a párt alapszabályában meghatározott módon érvényesül.*

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezés nem sérthet alapvető jogot, nem biztosíthat feltétlen előnyt, és nem zárhatja ki az egyéni szempontok mérlegelését.

Az eleve hátrányos helyzetben levő személyek formálisan egyenlőként való kezelése a hátrányos helyzet konzerválásával járna. Ahhoz, hogy a hátrányos helyzetben levő személyek ezt a hátrányukat ledolgozhassák, nem elegendő annak biztosítása, hogy őket a többiekkel azonos jogok illessék meg, hanem olyan pozitív intézkedésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a helyzetükből fakadó hátrányaikat csökkenteni, illetve megszüntetni lehessen.

3.2. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárások

Az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. Jogosulti oldalon ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy **mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék.**

Ennek megfelelően az államnak az egyenlő bánásmód követelménye tekintetében a jogsérelmet elszenvedők számára elsősorban a jogsérelemekkel szembeni fellépés eszközrendszerét kell biztosítania.

3.2.1. Az igényérvényesítést szolgáló egyes eljárások

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatti igények érvényesíthetők egyrészt azon jogszabályok alapján és azon eljárások során, amelyek a jogrendszerünkben általános jelleggel

vannak jelen, azaz azokat az országgyűlés nem kifejezetten a az egyenlő bánásmód költeményének érvényre juttatása érdekében alkotta meg. Ezek jellemzően egy-egy alapjogviszonyhoz kötődnek, annak jellemző szabályait rendezik. A leggyakoribban a következők:

- személyiségi jogi per,
- munkaügyi per,
- fogyasztóvédelmi hatóságok,
- munkaügyi hatóságok vagy
- szabálysértési hatóságok eljárása.

3.2.2. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság eljárása

Annak érdekében, hogy az állam által kiemelten védeni rendelt tulajdonságok megfelelő jogvédelmet kapjanak, az országgyűlés az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség tilalmáról szóló törvényben létrehozta az **Egyenlő Bánásmód Hatóságot**. A központi hivatalként működő Hatóságra a törvényben meghatározott szabályok vonatkoznak, amelyeknek keretében olyan többletjogosultságokkal rendelkezik, amelyek lehetővé teszik számára, hogy bármely személyt ért jogsérelem esetén eljárást folytasson le, és a jogsérelem megszüntetését kezdeményezze.

Eljárása során vizsgálatot folytat, határozatot hozhat, és pert is indíthat a jogaikban sértett személyek jogainak védelme érdekében.

A Hatóság eljárásai:

- kérelem alapján, illetve meghatározott esetekben hivatalból vizsgálatot folytat annak megállapításra, hogy megsértették-e az egyenlő bánásmód követelményét, valamint
- kérelem alapján vizsgálatot folytat, hogy az arra kötelezett munkáltatók elfogadtak-e esélyegyenlőségi tervet,
- a vizsgálat alapján határozatot hoz,
- a közérdekű igényérvényesítés joga alapján pert indíthat a jogaikban sértett személyek és csoportok jogainak védelmében,
- a közvélemény folyamatos tájékoztatása érdekében jelentéseit, javaslatait, valamint a működésével kapcsolatos részletes információkat honlapján rendszeresen közzéteszi.

Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését vizsgáló hatósági eljárás akkor indítható meg, ha a jogsértésről való tudomásszerzéstől számított egy év, és a jogsértés bekövetkezésétől számított három év még nem telt el.

A bizonyítás szabályai a Hatóság eljárása során

19. § (1) Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell valószínűsítetnie, hogy

- a) a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte vagy - közérdekű*

igényérvényesítés esetén - ennek közvetlen veszélye fenyeget, és

b) a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor - ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint - rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak valószínűsítése esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy

a) a jogsérelmet szenvedett fél vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosult által valószínűsített körülmények nem álltak fenn, vagy

b) az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta, illetve az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani.

A Hatóság által a rendelkezések megsértése esetén alkalmazható jogkövetkezmények :

- a) elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését,
- b) megtilthatja a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását,
- c) elrendelheti a jogsértést megállapító jogerős határozatának nyilvános közzétételét, illetve
- d) ötvenezer forinttól hatmillió forintig terjedő összegű bírságot szabhat ki és
- e) a külön törvényben meghatározott más jogkövetkezményt is alkalmazhat.

A fenti jogkövetkezmények együttesen is alkalmazhatók.

A hatóság döntése ellen fellebbezésnek nincs helye, döntését felügyeleti jogkörben megváltoztatni vagy megsemmisíteni nem lehet.

A Hatóság határozatát bíróság előtt lehet megtámadni. A határozat bírósági felülvizsgálata során a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el, ha azt a fél a keresetlevélben, illetve a hatóság a keresetlevélben foglaltakra vonatkozó nyilatkozatában kéri.

3.3. Az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése egyes területeken

A törvény az egyenlő bánásmód követelményének szektorális kérdéseire is kitér, ennek megfelelően egyaránt foglalkozik:

- a foglalkoztatásban,
- a szociális biztonság és az egészségügy területén,
- az oktatásban vagy
- a lakhatási ügyekben, illetve
- az áruk forgalma és a szolgáltatások igénybevétele során megjelenő hátrányos megkülönböztetéssel.

3.3.1. Foglalkoztatás

Az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, különösen a következő rendelkezések meghatározásakor, valamint azok alkalmazásakor:

- a) a munkához való hozzájutásban, különösen nyilvános álláshirdetésben, a munkára való felvételben, az alkalmazási feltételekben;
- b) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését megelőző, azt elősegítő eljárással összefüggő rendelkezésben;
- c) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítésében és megszüntetésében;
- d) a munkavégzést megelőzően vagy annak folyamán végzett képzéssel kapcsolatosan;
- e) a munkafeltételek megállapításában és biztosításában;
- f) a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján járó juttatások, így különösen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. § (2) bekezdésében meghatározott munkabér megállapításában és biztosításában;
- g) a tagsággal vagy részvétellel kapcsolatban a munkavállalók szervezeteiben;
- h) az előmeneteli rendszerben;
- i) a kártérítési, illetve a fegyelmi felelősség érvényesítése során, valamint
- j) a munkavállalók szülői és munkavállalói kötelezettségeinek összehangolását és a gyermek gondozására fordítható idő növelését elősegítő szülői szabadság kérelmezésével, illetve igénybevételeivel összefüggésben.

3.3.2. Szociális biztonság és egészségügy

Az egyenlő bánásmód követelményét a szociális biztonsággal összefüggésben érvényesíteni kell különösen

- a) a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, valamint
- b) a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása során.

Az egyenlő bánásmód követelményét az egészségügyi ellátással összefüggésben érvényesíteni kell különösen az egészségügyi szolgáltatásnyújtás, ezen belül

- a) a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel,
- b) a gyógyító-megelőző ellátás,
- c) a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata,
- d) az ételmezési és egyéb szükségletek kielégítése

során.

3.3.3. Lakhatás

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes személyeket

- a) *közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetéssel sújtani a lakhatást segítő állami vagy önkormányzati támogatások, kedvezmények vagy kamattámogatás nyújtásával kapcsolatosan,*
- b) *hátrányos helyzetbe hozni az állami vagy önkormányzati tulajdonú lakások és építési telkek értékesítése vagy bérbeadása feltételeinek meghatározása során.*

A használatbavételi és egyéb építési hatósági engedély kiadásának megtagadása, illetve feltételhez kötése sem közvetlenül, sem közvetve nem alapulhat a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokon.

A lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek.

3.3.4. Oktatás és képzés

Minden természetes személynek joga van arra, hogy a korának, képességeinek megfelelő, más hasonló adottságú személyekkel azonos színvonalú nevelésben és oktatásban részesüljön valamennyi oktatási, nevelési intézményben. Az egyenlő bánásmód elvét valamennyi állami és magán (egyházi, alapítványi stb.) oktatási, nevelési intézményben, az oktatási rendszer minden szintjén, valamint az iskolarendszeren kívüli, illetve a munkáltató által szervezett képzésekre is (az egész életen át tartó tanulást ösztönző politika részeként) alkalmazni kell. A törvény erre tekintettel előírja,

hogy az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre,

- a) *amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy*
- b) *amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, vagy közvetve - így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján - hozzájárul.*

3.3.5. Áruk forgalma és szolgáltatások igénybevétele

Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti különösen - a 8. §-ban meghatározott tulajdonság alapján az ügyfélforgalom számára nyitva álló helyiségben, így különösen a vendéglátó-ipari, kereskedelmi, valamint a művelődés és a szórakozás céljára létrehozott intézményekben

- a) *megtagadni vagy mellőzni szolgáltatások nyújtását vagy áru forgalmazását,*
- b) *az adott helyen rendelkezésre álló szolgáltatásoktól, illetve áruktól eltérő minőségben szolgáltatást nyújtani, illetve árut forgalmazni,*
- c) *olyan feliratot vagy jelzést elhelyezni, amely azon következtetés levonását teszi lehetővé, hogy az ott nyújtott szolgáltatásból vagy áruforgalmazásból valakit vagy valakit kizárnak.*

4. A HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAM

Az Országgyűlés nemcsak az Egyenlő Bánásmód Hatóság létrehozásával és annak speciális jogosultságokkal való felruházásával igyekszik többlet biztosítékot nyújtani a törvényben foglalt előírások érvényesülése érdekében.

A község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata számára a törvény előírja, hogy ötévente öt évre szóló **helyi esélyegyenlőségi programot fogadjon el.**

A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési kisebbségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.